

J. Lindenskov:

Tá vit tóku stigið inn í fólkaheimið

Í ár eru 25 ár síðan landsstýri varð skipað við Javnaðarflokkinum, sum leiðandi flokki á fyrsta sinni.

Hetta var 5. januar 1959 saman við Sambandsflokkinum og Sjálvstýrisflokkinum.

Í hesum landsstýri var Petur Mohr Dam lögmaður, Kristian Djurhuus og Niels Winther Poulsen landsstýrismenn.

Undir hesum stýrinum var fúrdur ein slikur framburðspolitikkur, sum á mongum økjum fúrdi samfelag okkara fram til so nógv betri kor hjá teimum flestu.

Stórsta framlopið mundi vera skipan av nýggjari sosiallógávu við fólkapensjónini sum tann stóri reformurin — broytingin — fyri vanligu færoyingini í nýggjari tíð.

Tá gjørdist tað rúmsáttari í mongum heimi, har tað framanundan mangan kundi vera møtmikið, tí okkara eldru og veiku fingi so litlan pening at liva av.

Ellisrentan var tá fyri ein persón 260 kr. annan hvønn mánaða. Fólkapensjónin 1/10-59 186 kr. pr.

mánaða, tá hon kom í fulla hædd 1/4-61 268 kr. um mánaðan. Eitt veldugt framlop.

So nú var í hvussu er eitt sindur at rutta við. Hetta framtak hevur nú 25 ár á baki. 21. apríl 1959 samtykti tingið at seta í gildi lóg um fólkapensjón at galda frá 1. okt. 1959.

Hjá yngra ættarliðnum, hjá teimum sum standa í mandómsins besta blóma, er hetta ein sjálvfylgja.

Hetta at samfelagið hevur eina vælskipaða sosiala vernd, um illa vil til. Fólkapensjón, avlamispensjón, einkjupensjón, heimahjálpi, heimasjúkrarókt, forsgarlógi, minstuløn fyri fiskimenn, dagpengaskipan undir sjúku o.s.fr. Men hetta voru alt annað enn sjálvsegð rættindi fyri fáum árum síðani.

Og als ikki sjálvsegð rættindi fyri 25 árum síðani.

Men Javnaðarflokkurin skorðaði á. Og hóast vit siga, at hetta framdi Javnaðarflokkurin ikki einsamallur, so var tað við áhaldni og stríðsfisni Javnaðarflokksins, at vit í

dag eiga hesi mongu vælferðarrættindini, ja hesi dýrmettu rættindini.

Tað er nú so, at vit siga hetta eru sjálvsegð rættindi.

Nakað sum altíð hevur verið, vilja summi siga.

Í veruleikanum eru hetta nøkur av eyðkennunum fyri fólkaheiminum ella um vit heldur vilja, vælferðarsamfelagnum ella sosiala demokratium.

Borgarligu flokkarnir í norðanlondum royna nú í veruleikanum alt tað teir kunnu fyri at taka niður vælferðarsamfelagið. Tað eydnast treyðugt.

Fólkið fer ongantíð tigandi at góðtaka at tilverugrundarlagið verður skrikt undan teimum flestu. Tí so fáa vit eitt samfelag, sum bert er til fyrimuns fyri tey fáu, teimum ríku og sterku.

Og nú 25 ár eru liðin síðani lógin um fólkapensjón kom í gildi í Føroyum var mær lesandi grein í AKTUELT 19. mars 1984, sum hóskar í hesum sambandi. Havi tí færoyska hana.

Tað er N. H. Rose, yvir-

Petur Mohr Dam, sáli

lærari, sum skrivað hevur.

Hann hevur ligið á sjúkhusi leingi og er komin til ta niðurstøðu, at hann bert kann vera væl nøgdur við samfelagið.

Er vorðin eitt »nøgðarmenniskja«, sum hann

sjálvur tekur til.

Hann endar grein sína soleiðis: »Jeg ville være en hykler, hvis jeg påstod, at jeg betaler min skat med ublandet glæde. Men når jeg siger, at det er med en vis tilfredshed, jeg betaler

den, lyver jeg ikke.

Jeg har begrebet, at i vort samfund er skat og solidaritet sider af samme sag».

J. Lindenskov

Tá tey ómúgvandi fingu vald — broyttust viðurskiftini

skyldu til at taka sær av sjúkum og fátøkum er í veruleikanum gamalt hugtak her í landinum.

Longu í 1708 verður sagt í eini konguligari fyriskipan, at staturin hevur skyldu til at hjálpa øllum neyðliðandi. Hvor tað so var, sum hugsaði hetta 40 ár undan Montesquies við tí sosialt kollveltandi skriftinum »Andi lógarinnar«, veitst ikki.

Munurin á sosialforsoyrgini, sum hon er, og sum viðurskiftini tá vóru er hetta, at vit sum nú liva, royna at lagað okkum eftir reglunum í sosialu lógfyriskipanunum.

Soleiðis var ikki í gomlunum døgum, tá ráddi líkasæla í statsumsitingini móti teimum fátøku og kronisk sjúku, í grundini ein ófatulig líkasæla.

Heilt fram í okkara öld var fólkahugsanin um tey kronisk sjúku og fátøku, at tað var lagnan, illir tankar, straffur Guds, sum elvdu til at tilveran gjørdist tung fyri summi. Og tað átti staturin — samfelagið — ikki at taka sær av.

Ikki fyrrenn tey ómúgvandi fingi politiskt vald, m.a. gjøgnum fakfeløgini, broyttust viðurskiftini hjá teimum fátøku og neyðliðandi rættuliga, korini batnaðu og hugsan mánna um at bota um viðurskiftini hjá teimum liðandi vann stóri og stóri ans.

Tað hugsjónarlaga

yvir mangt og hvat, ikki einans av persónligum orsökum, men eisini av samfelagsligum í viðari merking.

Tær drúgvu leguvikurnar hava gjørt, at eg eri vorðin meira nøgdur við tað, sum av samfelagnum verður gjørt fyri einstaklingin. Eri vorðin eitt nøgðarmenniskja.

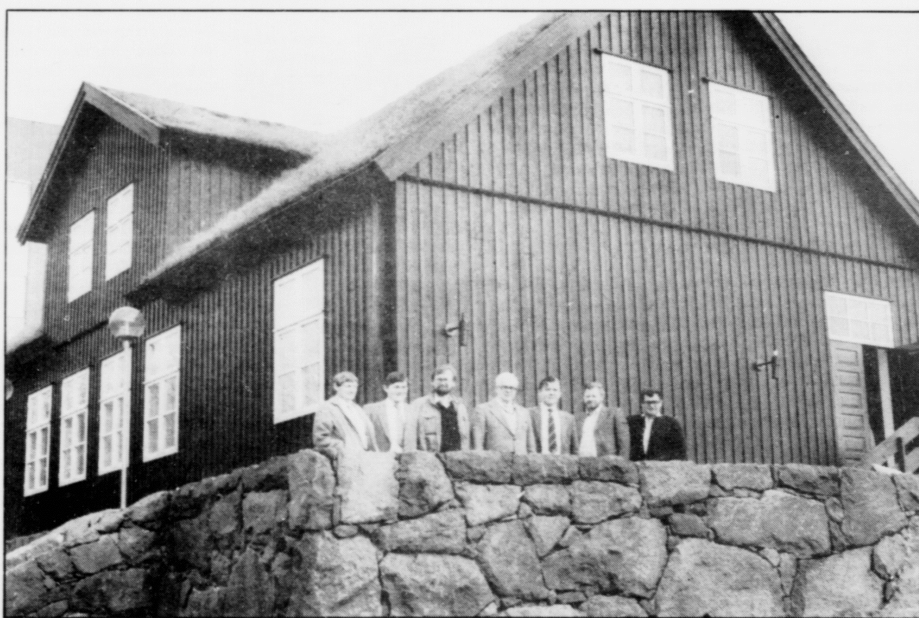
Eitt nøgðarmenniskja er ein samfelagsborgari, sum er sannfúrdur um, at tey vælferðarsamfeløg, sum hesa síðstu öldina eru skapt í Norðanlondum og í Norðureuropu, eru vælferðar samfeløg.

Í hesum samfeløgum verður einki menniskja latið í st. kkuna, um tað verður rakt av sjúku og neyð. Frá myndugleikanna síðu verður roynt sum mest at mildna um tilveruna hjá teimum, sum uttan annara hjálpi annars vóru farin til grundar.

At hjálpa medmenniskjum sum eru í neyð, at lætta um hjá teimum, sum eru komin illa fyri, er ein samfelagsuppgáva hjá okkum. Og tað er óført.

Hetta, at staturin hevur

Framhald á síðu 13

Tingmanning javnaðarflokksins